

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು

ಭುಕ್ಕೆ ಗುರುತಿಲ್ಲದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಂಖ್ಯೆ : 160

ಮಾನ್ಯ ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರ ಹೆಸರು : ಶ್ರೀ ಕೆ. ಅಬ್ದುಲ್ ಜಬ್ಬಾರ್ (ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಿಂದ

ಉತ್ತರಿಸಬೇಕಾದ ದಿನಾಂಕ : ಚುನಾಯಿತರಾದವರು)

ಉತ್ತರಿಸುವವರು : 13.09.2022

ಮಾನ್ಯ ಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಭೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ವಿಕಲಚೇತನರ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಸಬಲೀಕರಣ ಸಚಿವರು

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಪ್ರಶ್ನೆ	ಉತ್ತರ
A.	ವಿಕಲಚೇತನರ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವ ಯೋಜನೆಗಳು ಯಾವುವು; ಅವುಗಳನ್ನು ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳೇನು;	ವಿಕಲಚೇತನರ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಇಲಾಖೆಯು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳ ಏವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ-01ರಲ್ಲಿರಿಸಿದೆ.
B.	ಕಳೆದ 2 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಯಾವ ಯಾವ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ; (ಏವರವಾದ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವುದು)	ಕಳೆದ 2 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇಲಾಖಾ ವರ್ತಿಯಿಂದ ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಅಂಕಿ ಅಂಶವನ್ನು ಅನುಬಂಧ-02ರಲ್ಲಿರಿಸಿದೆ.
C.	ದಾವಣಗರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ದ್ವಿಚಕ್ತ ವಾಹನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ; (ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರವಾರು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವುದು).	ದಾವಣಗರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಲಾಖಾ ವರ್ತಿಯಿಂದ ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ವಿತರಿಸಲಾಗಿರುವ ದ್ವಿಚಕ್ತ ವಾಹನದ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆಂದೆ.

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರ	ದಾವಣಗರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಿರುವ ವಾಹನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	
		2020-21	2021-22
1	ದಾವಣಗರೆ ಉತ್ತರ	5	6
2	ದಾವಣಗರೆ ದಕ್ಷಿಣ	5	6
3	ಮಾಯಕೊಂಡ	5	6
4	ಚನ್ನಗಿರಿ	5	6
5	ಹೊನ್ನಾಳಿ	6	6
6	ಹರಿಹರ	5	6
7	ಜಗ್ಗೂರು	6	6
ಒಟ್ಟು		37	42

<p>ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಉಚಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಯೋಜನೆ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದಿದೆಯೇ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲ, ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದೇ?</p>	<p>ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಯು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಲಾಖಾವ್ಯವಹಿಂದ ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ರಿಂದೂ ಯಾರಿತಾಗಿ ಕೆಲವು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಎವರ ಅನುಬಂಧ-03ರಲ್ಲಿ ಲಗ್ತಿಸಿದೆ.</p>
--	---

ಮಮ್ಮಣ 192 ಹಿಂಜೆ(ಇ) 2022

(ಅಭಿರೂಪ ಬಸಪ್ಪ)

ಗಣೇ ಮತ್ತು ಭೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ
ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ವಿಕಲಚೇತನರ
ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಸಂಲೀಕರಣ
ಸಚಿವರು.

ಅನುಬಂಧ-01

ವಿಕಲಚೇತನರ ಹಾಗೂ ಒರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಸಬಲೀಕರಣ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ವಿಕಲಚೇತನರಿಗಾಗಿ
ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳು/ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು

(ಎ) ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು:-

1) ಶ್ರವಣದೋಷವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ವಸತಿಯುತ ಶಾಲೆಗಳು:

ಶ್ರವಣದೋಷವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಮೈಸೂರು, ಕಲಬುಗ್ರ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ 4 ಕಿಮೀಡು ಮಕ್ಕಳ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಇಲಾಖಾವತೀಯಿಂದ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತ ವಸತಿ, ಉಂಟ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಶ್ರವಣದೋಷವುಳ್ಳ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಸತಿ ಶಾಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣದೋಷವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳ ವಸತಿ ರಹಿತ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಪಡೆದು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

2. ಅಂಥ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ವಸತಿಯುತ ಶಾಲೆಗಳು:

ಅಂಥ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಕಲಬುಗ್ರ, ಮೈಸೂರು, ದಾವಣಗೆರೆ ಹಾಗೂ ಹುಬ್ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯೋಷವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಉಂಟ, ವಸತಿ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ದೃಷ್ಟಿಯೋಷವುಳ್ಳ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ದಾವಣಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಸತಿ ಶಾಲೆ ಇರುತ್ತದೆ.

3. 1982ರ ರಾಜ್ಯ ಅನುದಾನ ಸಂಹಿತೆಯಡಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿಶೇಷ ಶಾಲೆಗಳು:

1982ರ ರಾಜ್ಯ ಅನುದಾನ ಸಂಹಿತೆಯಡಿ ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ 34 ವಿಶೇಷ ಶಾಲೆ/ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಕೆ, ಅಂಥ, ಶ್ರವಣದೋಷ ಹಾಗೂ ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ರ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಅನುದಾನವನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆ ಪಂಚಾಯತ್ ಮೂಲಕ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ವೃತ್ತಿ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು, 04 ವೃತ್ತಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸಹಾಯಾನುದಾನದಡಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ 03 ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ 01 ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ 01 ವಾರ್ಕ ಶ್ರವಣ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವೃತ್ತಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ಥಿಟ್ಟು, ಟಿನ್‌ರ್‌, ಸರಳ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್, ಬೆತ್ತ, ಹಗ್ಗ, ಚಾಪೆ ಹಣೆಯವುದು ಹಾಗೂ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಮೌಲ್ಯಿಂಗ್ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ 25 ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ.

5. ಅಂಗವಿಕಲ ಮಕ್ಕಳ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ವಿಶೇಷ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಯೋಜನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿಶೇಷ ಶಾಲೆಗಳು:

ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ರ (ಸೆರಬ್ರಲ್ ಪಾಲ್ಸ್, ಆಟಸೆಪ್), ದೃಷ್ಟಿಯೋಷವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ವಸತಿಯುತ ಹಾಗೂ ವಸತಿರಹಿತ ಶಾಲೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು 141 ವಿಶೇಷ ಶಾಲೆಗಳು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಶ್ರವಣದೋಷವುಳ್ಳ ಹಾಗೂ ದೃಷ್ಟಿಯೋಷವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳ ವಸತಿಯುತ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿ ಮಗುವಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಮಾಹೆಯಾನ ತಲಾ ರೂ.6200/- ರಂತೆ ಹಾಗೂ ವಸತಿರಹಿತ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿ ಮಗುವಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಮಾಹೆಯಾನ ತಲಾ ರೂ.5200/- ರಂತೆ ಹಾಗೂ ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ರ ಮಕ್ಕಳ ವಸತಿಯುತ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿ ಮಗುವಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಮಾಹೆಯಾನ ತಲಾ ರೂ.6800/- ರಂತೆ ಹಾಗೂ ವಸತಿರಹಿತ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ

ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕ್ರಾಕ್ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ ನಿವಾರಣಾಗಳಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ತಲ್ಲಿ ರೂ. 6000/- ರಿಂದ ಪಜ್ಫಾದಲ್ಲಿ 10 ತಿಳಿಗಳ ತಪಥಿಗೆ ತಾಂತ್ರಾಸಾಧನ್ಯ ಸೂರ್ಯಾದು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಅನುದಾಸದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರೆಗೇ ರವರಬಧನ, ಮಕ್ಕಳ ಆಯಾರ ವಚ್ಚೆ, ಕಟ್ಟಿಡದ ಬಾಂಡಿಗೆ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆ ವಚ್ಚೆ, ಸಮವಸ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಕೇಧ ವಚ್ಚೆ ತಾನ್ನ ಸಾಂಪುರಾ ನೆಹ್ಯಾಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

6. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ವಿಶೇಷ ಶಾಲೆಗಳು:

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ದೀರ್ಘಾವಯಾಳ್ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಯೋಜನೆಯಡಿ 02 ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಶೇಷ ಶಾಲೆ /ವ್ಯಾತ್ಯಾ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು, 02 ಮನವರಸತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಸದರಿ ಶಾಲೆ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರೇ.೫೦ರಷ್ಟು ಅನುದಾನವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಉಳಿದ ರೇ.೧೦ರಷ್ಟು ವಚ್ಚೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಭರಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

7. ಅಂಗವಿಕಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಾಖಧನ:

ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ೧೦ದನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಸ್ವಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯವರಿಗೆ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅರ್ಥ ವಿಕಲಚೇತನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲೆ ಕರ್ಫೇರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2001-02ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಆದಾಯ ಮುತ್ತಿಯಿಂದ ಟಿನಾಯಿತಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

8. ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಅಂಗವಿಕಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೌಲ್ಯಾಖ ಧನ ಯೋಜನೆ:

ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ತೇಕದ 60 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಪ್ರತಿಭಾವಾನ್ನಿತ ವಿಕಲಚೇತನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೌಲ್ಯಾಖ ಧನ ನೀಡುವ ಯೋಜನೆ ಇದಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 2001-02ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಬಿ.ಎಡ್. ಎಂ.ಎಡ್. ಮತ್ತು ಟ.ಸಿ.ಹೆಚ್. ಪಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಏಸ್‌ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

9. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯವ ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ಶುಲ್ಕ ಮರುಪಾವತಿ:

ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯವ ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ ನಂತರ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ, ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸ್ವಾತಕೋತ್ತರ, ಜಿದ್ಯೋಗಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಆಯ್ದ್ಯೋಯಾಗುವ ಪಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ಪರೀಕ್ಷೆ ಶುಲ್ಕ ಬೋಧನಾ ಶುಲ್ಕ, ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಶುಲ್ಕ, ಕ್ರೀಡಾ ಶುಲ್ಕ ಹಾಗೂ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಶುಲ್ಕಗಳನ್ನು ಮರುಪಾವತಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 2013-14ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಆದಾಯಮಿತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

10. ಬ್ರೈಲ್ ಮುದ್ರಣಾಲಯ:

ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ವಿಶೇಷ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ದೃಷ್ಟಿಯೋಷವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬ್ರೈಲ್ ಮುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಲು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರೈಲ್ ಮುದ್ರಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

11. ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಕರ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ ಯೋಜನೆ:

ದೃಷ್ಟಿಯೋಷವುಳ್ಳ ಹಾಗೂ ಶ್ರವಣಮೋಷವುಳ್ಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲು ತಲ್ಲಾ ಒಂದರಂತೆ ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಕರ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಪ್ರತಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ 25 ಪ್ರತಿಶಿಕ್ಷಣಾರ್ಥಿಗಳು ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ.

12. ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥ, ಸರಬುಲ್ ಪಾಲ್, ಆಟಿಸಂ ಮಕ್ಕಳ ಹಗಲು ಯೋಗಕ್ಕೇಮ ಕೇಂದ್ರಗಳು:
ಸರಬುಲ್ ಪಾಲ್, ಆಟಿಸಂ, ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥ ಹಾಗೂ ತೀವ್ರತರದ ಅಂಗವೈಕಲ್ಯತೆ ಹೊಂದಿರುವ
ಮೂರರಿಂದ 25 ವರ್ಷದ ಒಳಗಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ 02 ಹಗಲು ಯೋಗಕ್ಕೇಮ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು
ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ 25
ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಮನುವಿಗೆ ಮಾಸಿಕ ರೂ.10,000/-ಗಳಂತೆ ವಾರ್ಷಿಕ
25.00 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

(ಬಿ) ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ:

1. ಅಂಗವಿಕಲ ಮರುಷ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಸರ್ಕಾರದ ವಸತಿನಿಲಯ:

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವಿಕಲಚೇತನ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ವಿಕಲಚೇತನ ಮರುಷರಿಗಾಗಿ ಅಂಗವಿಕಲ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ
ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಗೂ ಮರುಷರಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ವಸತಿ
ನಿಲಯವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಎರಡೂ ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಿನ
ಕೆಂಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿ ವಸತಿ ನಿಲಯದಲ್ಲಿ 50 ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು
ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ.

2. ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ವಿಕಲಚೇತನ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳು:
ಅಂಗವಿಕಲ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ/ತರಬೇತಿದಾರರಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ
ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ 25 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳು (ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 4
ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳು) ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಸದರಿ ವಸತಿ ನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ವಿಕಲಚೇತನ
ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗೆ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿದಾರರಿಗೆ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದು,
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿದಾರರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಉಚಿತ ಉಂಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುತ್ತದೆ.

3. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮನವಸತಿ ಯೋಜನೆ:

ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ 30 ಜಿಲ್ಲೆಗಳ 176 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಉತ್ತೀರ್ಣ/ ಅನುತ್ತೀರ್ಣರಾದ ಸಮಧಿ
ವಿಕಲಚೇತನರನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮನವಸತಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಂದು ಹಾಗೂ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ
ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಪದವೀಧರ ವಿಕಲಚೇತನರೊಬ್ಬರನ್ನು ವಿವಿಧೋದ್ದೇಶ ಮನವಸತಿ
ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಂದು, ಸ್ಥಳೀಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಗರ ಮನವಸತಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಂದು ಮತ್ತು
ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸಂಯೋಜಕರನ್ನು ಗೌರವಧನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನೇಮಕಾತಿ
ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಮೂಲಕ ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು
ಅವರಿಂದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವಿಕಲಚೇತನರ ಮೂಲಕವೇ ತಲುಪಿಸಲಾಗುವುದು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮನವಸತಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಹಾಗೂ ನಗರ ಮನವಸತಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗಳಿಗೆ
ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ.6000/- ಗೌರವಧನವನ್ನು ಹಾಗೂ ವಿವಿಧೋದ್ದೇಶ ಮನವಸತಿ
ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗಳಿಗೆ ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ.12,000/-ಗಳ ಗೌರವಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಘೋರಣೆ ಪರಿಷಾರೆ ನಿಧಿ ಯೋಜನೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪೂರ್ವದಕ್ಷಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಗೆ ನಿರ್ಧಾರ ಮೊಂದಿದ್ದಲ್ಲಿ ರೂ.50,000/-ಗಳ ಸುಪರ್ಕಾರ್ ಧನ ನೀಡಲು ಅವಕಾಶಪಡುತ್ತದೆ.

ಸಿ. ಅರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷ್ಯಕ ಯೋಜನೆಗಳು:

1. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವಾ ಸಂಕೀರ್ಣ:

ನಿರ್ಗತಿಕ ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ರ್ಯ ಮರುಷರಿಗಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವಾ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಜಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ವರ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಉಟ, ವಸತಿ, ವ್ಯಾದ್ಯಕ್ಷೇಯ ಸೌಲಭ್ಯ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ 80 ನಿವಾಸಿಗಳು ದಾಖಿಲಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

2. ಮಂದಮತಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಅನುಪಾಲನಾ ಗೃಹ:

18 ವರ್ಷ ಮೇಲ್ತ್ವ ನಿರ್ಗತಿಕ ಮಹಿಳಾ ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ರ್ಯರಿಗೆ ಉಚಿತ ಉಟ, ವಸತಿ, ವ್ಯಾದ್ಯಕ್ಷೇಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಒದಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಂದಮತಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಅನುಪಾಲನಾ ಗೃಹಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಹಾಗೂ ಹುಬ್ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಲಾಖಾವಳಿಯಿಂದ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಜಂಗಳೂರು ಅನುಪಾಲನಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ 94 ಮಂದಿ ಹಾಗೂ ಹುಬ್ಬಳಿ ಅನುಪಾಲನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ 77 ನಿವಾಸಿಗಳು ದಾಖಿಲಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

3. ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥರಿಗೆ ಮಾನಸ ಕೇಂದ್ರಗಳು:

ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥರಿಗಾಗಿ ಮಾನಸ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಹಾಗೂ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯ ಉಚ್ಛ್ರಾತ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಂದ ಆದೇಶಿಸಲ್ಪಡುವ ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥರನ್ನು ಹಾಗೂ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವ ನಿರ್ಗತಿಕ ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥರನ್ನು ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಾದ್ಯಕ್ಷೇಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ದಾಖಿಲೆಸಲು ಅವಕಾಶಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಘರಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಉಟ, ವಸತಿ, ವ್ಯಾದ್ಯಕ್ಷೇಯ ಶುಶ್ಲಾಳ್ವ, ವ್ಯಾದ್ಯಕ್ಷೇಯ ಸಲಹೆ(ಕೌನ್ಸಲಿಂಗ್) ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಇವು ಅಲ್ಲಾವಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

4. ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ರ್ಯ ಮಕ್ಕಳ ಮೋಷಕರಿಗೆ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ:

ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ರ್ಯ ಮಕ್ಕಳ/ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ತಂಡೆ: ತಾಯಿ: ಮೋಷಕರ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಜೀವ ದಿಮಾ ನಿಗಮದ ಮೂಲಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ರ್ಯ ಮಕ್ಕಳ/ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ತಂಡೆ:ತಾಯಿ: ಮೋಷಕರು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ನಂತರ ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ರ್ಯ ಮಕ್ಕಳ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ರೂ.20,000/-ಗಳ ಪರಿಹಾರ ಧನವನ್ನು ಕುಟುಂಬದ ನಾಮ ನಿರ್ದೇಶಿತ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಪೂರ್ವತೀಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

5. ವಿಕಲಚೇತನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯದು ಮದುವೆಯಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ ನೀಡುವ ಯೋಜನೆ:

ವಿಕಲಚೇತನ ಯುವಕ/ಯುವತೀಯರನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಯುವಕ/ಯುವತೀಯರಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮಾಸಿಕ ಆದಾಯ ದೊರಕಿಸಲು ವಿಕಲಚೇತನ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರೂ.50,000/-ಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ವಿಕಲಚೇತನರ ಜಂಟಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ 05 ವರ್ಷದ ಅವಧಿಗೆ ಹೂಡಿಕೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲು ಹಾಗೂ ಅದರಿಂದ ಬರುವ

ಬಡ್ಡ ಹಣವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ 05 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಲೇವಣಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ವಾಪಸ್ಸು ಪಡೆಯಬಹುದು ಅಥವಾ ಮುಂದುವರೆಸಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ.

6. ಅಂಥ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಜನಿಸುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆರ್ಮ್ಕೆ ಭತ್ತೆ ಒದಗಿಸುವ ಯೋಜನೆ :

ಅಂಥ ಮಹಿಳೆಯರು ಮನುವಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿದಾಗ ಆ ಮನುವನ್ನು ಇತರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ತಾಯಂದಿರಂತೆ ಆರ್ಮ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಅಂಥ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಜನಿಸುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆರ್ಮ್ಕೆ ಮಾಡಲು ಆಯಾ ಸೇವೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಪಾಲನೆ, ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ, ಜಿಷ್ಧೋಪಚಾರಗಳಿಗೆ ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ.2000/- ದಂತೆ 5 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ 2 ಮಕ್ಕಳವರೆಗೆ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

7. ನಿರುದ್ಯೋಗ ಭತ್ತೆ:-

ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ ಹಾಗೂ ನಂತರ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿರುವ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ಮಾಸಿಕ ರೂ.1000/-ಗಳ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಭತ್ತೆಯನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

(ಡಿ) ಮನವಸ್ಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳು:

1.ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳು :

ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುವ ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಫಲಾನುಭವಿಯ ಕುಟುಂಬದ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ಮಿತಿಯನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ರೂ.11,500/- ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ರೂ.24,000/- ನಿಗದಿಗೂಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರೂ.15,000/-ಗಳ ಮಿತಿಯೋಳಗೆ ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಗಾಲಿ ಕುಚ್ಚ, ಸಾದಾ ಶ್ರೀಜಕ್ರಿಯಾಹಣ, ಕ್ಯಾಲಿಪರ್ಪ್, ಕ್ರೆಚಸ್, ಶ್ರವಣ ಸಾಧನ, ವೈಟ್ ಕೇನ್, ಬ್ರೈಲ್ ವಾಚ್ ಇನ್ನಿತರ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

2. ಅಂಥ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಟಾಕಿಂಗ್ ಲ್ಯಾಪ್‌ಟಾಪ್ ಯೋಜನೆ :

ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ ನಂತರ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯೋಷವುಳ್ಳ ವಿಕಲಚೇತನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇತ್ತೀಚಿನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಾಂಶದ ಉಪಯೋಗದಿಂದ ಉನ್ನತ ಶೀಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಮಾತನಾಡುವ (ಟಾಕಿಂಗ್) ಲ್ಯಾಪ್‌ಟಾಪ್‌ಗಳನ್ನು ಅರ್ಹ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ

3. ತೀವ್ರತರಹ ದೈಹಿಕ ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ಯಂತ್ರಭಾಲೀತ ದ್ವಿಜಕ್ರಿಯಾಹಣ ಯೋಜನೆ :

20 ರಿಂದ 60 ವರ್ಷದ ವಯೋಮಾನದ ತೀವ್ರತರವಾದ ದೈಹಿಕ ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ಓಡಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾರಿಗೆ ಯಂತ್ರಭಾಲೀತ ದ್ವಿಜಕ್ರಿಯಾಹಣ ವಾಹನವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಫಲಾನುಭವಿಯ ಕುಟುಂಬದ ವಾರ್ಷಿಕ ವರಮಾನ ರೂ.2.00 ಲಕ್ಷಗಳಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

4. ಜಿಲ್ಲಾ ಅಂಗವಿಕಲರ ಮನವಸ್ಸತಿ ಕೇಂದ್ರ ಯೋಜನೆ:-

ವಿಕಲಚೇತನರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಮನವಸ್ಸತಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಅವರ ಮನ ಬಗ್ಗೆ ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪುಸರ್ವಸಚಿಯನ್ನು ಕಲ್ಲಿಸುವುದು ರೋ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಏಕಲಭೇತನರಿಗೆ ಅಗತ್ಯಪೀಠುವ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೇಯ ಸೇವೆ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹೆಚ್ಚೆಯ ಪೀಠ ಲೀಕೆಯ ಸಾಧನ ಸಲಕರಣಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ 16 ಜಿಲ್ಲಗಳಲ್ಲಿ ಜಲಾಷಾಯನವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. (ಬಂಗಳೂರು ನಗರ, ಬಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಜಿಂದರ್ಹ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕನ್ನಡ, ಮೈಸೂರು, ಬುದ್ಲಪುರ, ಮಾಸನ, ಪೆಜಯಪುರ, ರಾಯಚೂರು, ಬೆಂಕ್ರಿಮಗಳೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಹಾವೇರಿ, ಕಾಮರಾಜನಗರ, ಗದಗ)

5. ಅಂಗವಿಕಲತೆಯನ್ನು ನಿರಾರಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಚಿತ್ತಗಾಗಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಪರಿಹಾರ ನಿಧಿ ಯೋಜನೆ:-

ಅಂಗವಿಕಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅಂಗವಿಕಲತೆಯನ್ನು ನಿರಾರಿಸಲು ಶಸ್ತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ತಿಗಳ ಸಂಚಯಗಾಂಧಿ ಆಸ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸುಸ್ಥಿತ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗವಿಕಲತೆ ನಿರಾರಿಸಣಾ ಶಸ್ತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ರೂ.1.00 ಲಕ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಸಹಾಯ ಧನವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

6. ಅಂಧ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬ್ರೈಲ್ ಕಿಟ್‌ಗಳ ವಿತರಿಸುವ ಯೋಜನೆ:-

ಅಂಧ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜಟಿಲತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಲು ರಾಜ್ಯದ ಅಂಧ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಟಾಂಕ್‌ಗ್ರಾಂಟ್ ಮೊಬೈಲ್, ಬ್ರೈಲ್ ವಾಚ್, ವಾಕಿಂಗ್ ಸ್ಟ್ರೋ ಮತ್ತು ಇನ್‌ತರ್ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ತಲಾ ರೂ.25000/-ಗಳ ಕಿಟ್‌ಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

7. ಶ್ರವಣದೋಷವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಲಿಗೆ ಯಂತ್ರವನ್ನು ವಿತರಿಸುವ ಯೋಜನೆ:-

ಶ್ರವಣದೋಷವುಳ್ಳವರು ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಮನಗಂಡು ಅವರು ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಕ್ರೇಸ್‌ನೊಂಡು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣದೋಷವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಲಿಗೆ ಯಂತ್ರವನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

(ಇ). ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭೆ ಯೋಜನೆ:

ದಿಕಲಭೇತನ ಕ್ರೀಡಾಪಟಗಳಿಗೆ ಮೌಲ್ಯಾದ ನೀಡಿ ಧನಸಹಾಯ ನೀಡಲು “ಸಾಧನೆ” ಎಂಬ ಯೋಜನೆಯು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು. ಕ್ರೀಡೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸಾಧನೆಗ್ರಾದ ಏಕಲಭೇತನರಿಗೆ ರೂ.50,000/-ಗಳ ಧನ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ದಿಕಲಭೇತನರು ನೀಡುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜಟಿಲತೆಗಳಿಗೆ ಮೌಲ್ಯಾದ ನೀಡಿ ಧನಸಹಾಯ ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ “ಪ್ರತಿಭೆ” ಎಂಬ ಯೋಜನೆಯು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು. ವ್ಯಾಯಾಕ್ರಿತಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂ.2,000/-ಗಳ ಹಾಗೂ ಸಮೂಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ರೂ.10,000/-ಗಳ ಮೌಲ್ಯಾದ ಧನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

(ಎಫ್). ನಿರಾಮಯ ಆರೋಗ್ಯ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ :

ಬುದ್ಧಿಮಾಂಡ್ಯ, ಸರ್ಬಭೂ ಪಾಲ್ನಿ, ಆಟಸಂ ಮತ್ತು ಬಹುವಿಧ ಅಂಗವಿಕಲತೆ ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಮನುವಿಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನಿರಾಮಯ ಆರೋಗ್ಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಒಂದು ಬಾರಿ ಪ್ರೀಮಿಯಂ ಮೊತ್ತ ರೂ.250/-ಗಳನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಧಿಕೃತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ಅಂಗವಿಕಲರ ಮನಭೇತನ ಸಂಸ್ಥೆ (ರಿ) (ಎ.ಪಿ.ಡಿ) ಬಂಗಳೂರು ರವರಿಗೆ ಪಾವತಿಸಲಾಗುವುದು. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಒರುವ ಘಲಾನುಭವಿಗಳು ರೂ.1.00 ಲಕ್ಷಗಳವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೇಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ರೂ.60,000/-ಗಳವರೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ವೆಚ್ಚ ಉಳಿದ ರೂ.40,000/-ಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೇಯ ವಿಚು ಧರಣಿ, ಪ್ರಯಾಣ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

(ಜೆ). ಸ್ವಧಾರ ಚೇತನ ಯೋಜನೆ:-

ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ವಿಶೇಷ ಸಾಮಧ್ಯ/ಭಿನ್ನ ಸಾಮಧ್ಯದ ವಿದ್ಯಾವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಐ.ಎ.ಎಸ್./ಕೆ.ಎ.ಎಸ್. ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಸ್ವಧಾರತ್ತು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಇತರೆ ಇಲಾಖೆಗಳಿಡಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೂವ ಪರೀಕ್ಷೆ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಈ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

(ಹೆಚ್). ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ವಿಶ್ವ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ (UNIQUE DISABILITY ID) ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಯು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನೇಮಿಸಲಾಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳಿಂದ ದೃಢೀಕರಿಸಲಾಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರದ ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿಯಳ್ಳಿ ಗಣಕೀಕೃತ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಯನ್ನು ವಿಕಲಚೇತನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಕಲಚೇತನ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿವರಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರಲ್ಲಿರುವ ವಿಕಲತೆಯ ವಿವರ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ನಮೂದಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳು

ಹಗಲು ಯೋಗಕ್ಕೇಮ ಕೇಂದ್ರಗಳು:

ರಾಜ್ಯದ 30 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಹಗಲು ಯೋಗಕ್ಕೇಮ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸರ್ಕಾರದ ಮಂಜೂರಾತಿ ದೂರೆತಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 50-150 ಘಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದ್ದು, ಸದರಿ ಯೋಜನೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ವಾರ್ಷಿಕ ರೂ.11.20 ಲಕ್ಷಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಸಹಾಯವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು:

ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರು ಕಿರುಕುಳ, ಹಣಕಾಸಿನ ಶೋಷಣೆ, ಮಾನಸಿಕ ತುಮುಲ ಮತ್ತು ದುರುಪ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ತುರ್ತು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಸಹಾಯವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದ 30 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಬೆಳೆಗಾವಿ ಮತ್ತು ಕಲಬುರಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ 28 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾಯವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಪೋಲೀಸ್ ವರಿಷ್ಠಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಳೇರಿ ಆವರಣದಲ್ಲಿ, ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಯೋಗದಿಂದ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ವ್ಯಾಧಾಶ್ವರಮು:

ರಾಜ್ಯದ 30 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಗತಿಕ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗಾಗಿ ವ್ಯಾಧಾಶ್ವರಮುಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ವ್ಯಾಧಾಶ್ವರಮುದಲ್ಲಿ 25 ನಿರ್ಗತಿಕ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಿದ್ದು, ಒಂದು ವ್ಯಾಧಾಶ್ವರಮುದ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ವಾರ್ಷಿಕ ರೂ.8.00ಲಕ್ಷಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವೆಚ್ಚ, ನಿರ್ವಹಣಾ ವೆಚ್ಚ, ಡೈಷರ್, ಕಟ್ಟಡ ಬಾಡಿಗೆ, ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ವೆಚ್ಚಗಳಿಗಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚದ ಶೇ.90ರಷ್ಟು ಅನುದಾನವನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಉಳಿದ ಶೇ.10ರಷ್ಟನ್ನು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಭರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅನುದಾನವನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್, ಮೂಲಕ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಇತ್ಯದ ಪ್ರತಿ ಕಂಡಾಯ ಹೀಗ ವಿಭಾಗದ್ವೆ ಸುಧಾರಣೆ ಸೇವೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ತವಕಾರಿಯೈ, ಪ್ರಸ್ತುತ ೨ ಕಂಡಾಯ ಹೀಗ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಮಾನ ನಡೆಸಲು ಆಜಿತಾತ್ಮಕ ಮಂಜೂರಾತಿ ದೂರೆತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಗುರುತಿನ ಒಣಿಗಳು:

60 ವರ್ಷ ಮೇಲ್ಕೂಟ್ಟ ಬಯೋಮಾನದ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಗುರುತಿನ ಜೀಟೆ ಪಡೆಯಲು ಸೇವಾ ಸಿಂಧು ಅನ್ನಾರ್ಥಿನ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ದಿ:01.10.2018ರಿಂದ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರು ಸೇವಾ ಸಿಂಧು ಅನ್ನಾರ್ಥಿನ ಮೂಲಕ ಅಜೆಂಟನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಒರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಗುರುತಿನ ಜೀಟೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅನುಬಂಧ-2

2020-21 ಮತ್ತು 2021-22 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಜಿಲ್ಲಾಖಾರು ವಿವರ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರು	ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿರೇತನ ಯೋಜನೆ		ಮಹಿಳಾ ವಿಕಲಚೇತನರ ಪಸತಿ ನಿಲಯ		ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳು		ಯಂತ್ರಜಾಲಿತ ದ್ವಿಚಕ್ರ ವಾಹನ		ಟೊಕಿಂಗ್ ಲ್ಯಾಪ್ ಟಾಪ್		ಬ್ರೇಲ್ ಕಿಟ್	
		2020-21	2021-22	2020-21	2021-22	2020-21	2021-22	2020-21	2021-22	2020-21	2021-22	2020-21	2021-22
1	ಬೆಂಗಳೂರು (ನ)	728	48	127	113	200	104	139	190	40	73	56	88
2	ಬೆಂಗಳೂರು (ಗ್ರ)	261	9	50	40	86	190	38	24	6	12	10	10
3	ಬೆಳಗಾವಿ	1039	35	25	25	226	154	88	126	26	6	41	6
4	ಬಾಳ್ಬಾಗಿ	417	19	25	22	0	124	50	60	11	7	17	10
5	ಬೀದರ್	170	73	37	22	84	88	50	36	11	14	17	0
6	ವಿಜಯಪುರ	133	21	7	36	103	141	43	59	9	13	15	9
7	ಬಾಗಲಕೋಟಿ	474	387	10	28	323	332	67	47	11	21	19	18
8	ಚಿಕ್ಕಾಗ್ಳಾರ್	757	31	33	15	285	164	45	36	9	16	16	4
9	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	91	0	0	0	230	305	22	30	7	17	10	13
10	ಕಾಮರಾಜನಗರ	336	348	40	21	0	50	22	24	6	1	11	1
11	ಧಾರವಾಡ	459	311	26	35	78	72	64	49	11	20	14	13
12	ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ	970	2	0	0	317	160	58	50	13	9	17	13
13	ದಾವಣಿಗೆ	1109	0	0	0	319	272	37	42	9	19	15	14
14	ಕಲ್ಪಾರ್ಗಿ	543	13	50	30	0	279	54	54	10	13	25	2
15	ಗಡಗ	314	0	31	28	107	124	45	29	9	16	11	4
16	ಹಾಸನ	732	48	50	38	146	151	44	42	9	16	13	12
17	ಹಾವೀರಿ	651	0	50	40	521	610	74	77	13	19	18	17
18	ಕೆಂಡಲ್	174	16	0	0	134	86	20	12	5	2	7	1
19	ಕೋಲಾರ	355	30	28	41	252	196	32	36	8	15	12	11
20	ಕೊಪ್ಪುಳ್ಳ	174	9	35	0	153	104	44	117	7	26	12	28
21	ಮೈಸೂರು	729	91	50	47	237	201	45	66	11	8	25	19
22	ಮಂಡ್ಯ	728	48	17	5	132	12	51	42	9	7	17	7
23	ರಾಯಚೂರು	475	113	0	50	397	475	40	48	8	23	12	17
24	ಶೈವಂಗಾ	452	8	50	40	603	265	84	42	11	16	16	17
25	ತುಮಕೂರು	532	49	25	35	196	99	50	71	10	23	17	22
26	ಉತ್ತರಕನ್ನಡ	577	95	0	0	58	136	40	36	7	9	11	11
27	ಉಡುಪಿ	342	21	0	0	38	65	20	30	5	5	9	7
28	ರಾಮನಗರ	883	43	0	0	123	123	37	24	11	25	13	11
29	ಚಿಕ್ಕಬಾಳುಪುರ	161	0	41	43	112	376	35	35	9	8	13	2
30	ಯಾದಗಿರಿ	140	0	25	31	107	145	29	30	6	11	11	13
ಒಟ್ಟು		14906	1868	832	785	5567	5603	1467	1564	317	470	500	400

2020-21 ಮತ್ತು 2021-22 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದ ಘೋಣಾನುಭವಿಗಳ ಜಿಲ್ಲಾಧಾರು ವಿವರ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಚಿಲ್ಡ್ರನ ಜಿಸರು	ಜೊಲಿಗೆ ಯಂತ್ರಗಳು		ಸಾಧನ ಪ್ರಮಿಳೆ		ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಸರಣದ ಕೇಂದ್ರ		ಮರಣ ಪರಿಹಾರ ನಿಧಿ		ನಿರುದ್ಯೋಗ ಭಂಡೆ		ಆಧಾರ		ಪ್ರದೇಶೀಯ ಪರಿಹಾರ ನಿಧಿ	
		2020-21	2021-22	2020-21	2021-22	2020-21	2021-22	2020-21	2021-22	2020-21	2021-22	2020-21	2021-22	2020-21	2021-22
1	ಬೆಂಗಳೂರು (ನ್ಯಾ)	40	14	50	39	41	74	1	0	0	0	60	35	0	2
2	ಬೆಂಗಳೂರು (ಎಂಟಿ)	6	15	0	0	92	101	1	0	0	0	3	9	2	4
3	ಉದ್ದಾರಣೆ	25	6	2	0	419	434	2	0	2	0	49	32	0	0
4	ಒಳಾರ್ಥಿ	15	21	0	0	234	234	0	5	0	0	3	8	0	0
5	ಬೈದರ್	14	20	0	0	167	198	0	0	0	0	7	17	0	0
6	ಬೆಂಧುತ್ವ	14	24	2	14	188	171	2	3	0	0	4	4	1	3
7	ಬಾಗಲಕೋಟಿ	14	22	3	1	186	220	1	0	3	0	0	43	0	14
8	ಬೆಂಗಳೂರು	12	24	0	3	175	191	3	1	0	0	8	11	0	3
9	ಬೆಂಗಳೂರು	8	18	0	0	156	171	2	0	0	0	16	8	0	0
10	ಬೆಂಗಳೂರು	10	16	0	3	131	130	0	0	0	0	0	0	0	0
11	ದೂರವಾಣಿ	12	25	4	6	118	117	0	0	0	0	20	10	0	1
12	ದೃಷ್ಟಿಕ್ಷಯ	10	12	0	0	161	174	0	1	0	5	7	16	1	0
13	ದಂಡಣಿ	15	18	0	0	199	203	0	2	0	1	7	18	0	2
14	ಕುಳಿಗಳಿ	26	32	0	0	285	285	2	2	0	0	0	9	2	1
15	ಗಡಗ	8	14	0	0	127	131	1	1	0	0	5	8	0	0
16	ಹುಸನ್	12	16	0	4	261	269	0	1	1	1	6	7	4	1
17	ಹುಣಿ	10	21	0	0	216	216	0	0	0	1	8	15	4	0
18	ಕುಳಿಗಳಿ	5	0	1	2	75	85	0	0	0	0	2	9	0	0
19	ಕುಳಿಗಳಿ	12	10	1	0	156	155	2	0	0	0	5	16	0	0
20	ಕುಳಿಗಳಿ	12	56	0	0	129	124	0	0	0	0	7	9	0	0
21	ಮೃಷಣ್ಣ	25	27	0	6	266	252	0	2	0	0	11	13	0	2
22	ಮೃಷಣ್ಣ	12	15	0	10	222	210	3	2	0	0	8	9	1	0
23	ರಾಯಚೂರು	15	27	0	0	160	160	0	0	0	0	4	12	0	0
24	ಶೈವಾಗಾ	10	4	0	1	228	226	2	1	2	1	7	11	3	2
25	ಕುಳಿಗಳಿ	18	35	0	0	308	319	3	1	0	2	14	0	0	0
26	ಅಂತ್ರರಕ್ಷಣ್ಯ	8	19	0	0	212	229	2	2	7	8	5	6	4	3
27	ಉಡುಪಿ	6	10	0	0	103	121	0	0	0	0	3	13	0	1
28	ಉಡುಪಿ	8	10	1	0	122	122	1	1	0	0	3	4	2	0
29	ಬೆಂಗಳೂರು	9	12	0	0	135	147	1	0	0	0	5	10	0	0
30	ಯಾರಿಗಿ	9	12	0	0	135	136	0	0	0	0	16	0	1	5
ಒಟ್ಟು		400	555	64	89	5407	5605	29	25	15	19	293	362	25	44

2020-21 ಮತ್ತು 2021-22 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದ ಘಟಾನುಭವಿಗಳ ಜಿಲ್ಲಾಪಾರು ವಿವರ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರು	ಶುಲ್ಕ ಮರುಪಾವತಿ ಯೋಜನೆ		ವಿವಾಹ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ		ಶಿಕ್ಷಣ ಪಾಲನಾ ಭರ್ತೆ		ಜಿಲ್ಲಾ ಅಂಗವಿಕಲರ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ		ವಿಕಲಚೇತನರ ಸಹಾಯವಾಗಿ		ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರಿಕೃತ ಯೋಜನೆ	
		2020-21	2021-22	2020-21	2021-22	2020-21	2021-22	2020-21	2021-22	2020-21	2021-22	2020-21	2021-22
1	ಬೆಂಗಳೂರು (ನ್)	303	278	14	19	9	13	4	4	4	4	1799	892
2	ಬೆಂಗಳೂರು (ಗಾಜು)	14	6	12	13	2	3	10	0	4	4	135	135
3	ಬೆಳಗಾವಿ	64	65	12	14	3	3	7	4	4	3	580	493
4	ಬೆಳವಾಡಿ	28	31	13	22	1	1	1	1	4	4	232	353
5	ಬೇಡರ್‌	70	48	20	27	1	1	16	16	4	4	497	469
6	ಪೆಜಯಪುರ	39	34	64	30	1	1	19	0	4	3	43	0
7	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	36	48	60	25	2	3	0	0	4	4	170	170
8	ಚಿತ್ತದುರ್ಗ	30	35	24	12	2	4	7	7	4	4	123	117
9	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	5	36	12	17	0	0	0	5	4	4	194	23
10	ಜಾಮರಾಜನಗರ	32	37	17	19	8	3	0	4	4	4	0	0
11	ಧಾರವಾಡ	83	147	27	36	1	1	0	0	4	4	76	557
12	ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ	36	9	29	35	1	3	5	5	4	4	422	447
13	ದಾವಣಿಗೆರ	74	0	25	41	2	4	0	0	4	4	579	528
14	ಕಲಬುರಿಗ	39	72	87	44	0	2	1	0	4	4	28	227
15	ಗಡಗ್	0	0	9	17	3	4	7	7	4	4	357	332
16	ಹಾಸನ	73	50	18	35	7	9	6	6	4	4	216	232
17	ಹಾವೇರಿ	75	0	13	39	7	9	5	5	4	4	590	590
18	ಕೊಡಗು	13	28	7	5	0	1	0	0	4	4	25	71
19	ಕೋಲಾರ	27	60	10	16	3	3	0	0	4	4	275	250
20	ಕೆಂಪುಳಿ	4	6	21	34	2	2	0	0	4	4	62	61
21	ಮೈಸೂರು	85	48	9	15	11	7	9	9	4	4	130	130
22	ಮಂಡ್ಯ	44	38	14	14	12	13	0	0	4	4	191	145
23	ರಾಯಚೂರು	132	83	23	58	1	2	6	5	4	4	167	169
24	ಶೈವಮೋಗ್	58	24	52	24	9	6	0	0	4	4	147	147
25	ತುಮಕೂರು	19	11	24	32	4	7	0	0	4	4	126	219
26	ಉತ್ತರಕನ್ನಡ	48	71	25	41	3	4	0	0	4	4	338	331
27	ಉಡುಪಿ	25	37	19	36	1	3	10	10	4	4	368	368
28	ರಾಮನಗರ	11	11	13	8	2	5	0	0	4	4	194	194
29	ಚಿಕ್ಕಬೆಳವುರು	14	6	14	7	8	6	0	0	4	4	71	71
30	ಯಾದಗಿರಿ	97	63	22	32	0	0	0	0	116	4	0	46
ಒಟ್ಟು		1578	1382	709	767	106	123	113	88	232	118	8135	7767

2020-21 ಮತ್ತು 2021-22 ನೇ ಸಾಲೀನಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ
ಪಡೆದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಜೀಲ್‌ಎಂಬಾರು ವಿವರ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರು	1982 ರಾಜ್ಯ ಅನುದಾನ ಸಂಹಿತೆ		ನಿರಾಮಯ	
		2020-21	2021-22	2020-21	2021-22
1	ಬೆಂಗಳೂರು (ನೆ)	171	64	0	0
2	ಬೆಂಗಳೂರು (ಗ್ರಾ)	0	0	0	0
3	ಬೆಳಗಾಳು	180	180	200	200
4	ಬೆಳ್ವುರಿ	0	0	0	0
5	ಬೆಿದರ್	0	0	0	0
6	ಬೆಜಯಪುರ	6	6	0	0
7	ಬಾಗಲಕೋಟಿ	0	0	0	81
8	ಜಿತ್ತುದುರ್ಗ	6	6	0	0
9	ಜಿತ್ತುಮುಗಳೂರು	16	43	0	0
10	ಜಾಪುರಾಜನಗರ	0	0	0	0
11	ಫಾರಪಾಡ	15	15	0	0
12	ದಕ್ಕಿಣಕನ್ನಡ	11	12	80	120
13	ದಾವಳಿಗೆರೆ	0	0	0	0
14	ಕಲಬುರ್ಗಿ	31	195	0	0
15	ಗದಗ	0	0	0	0
16	ಹಾಸನ್	10	10	0	0
17	ಹಾವೇರಿ	12	12	0	0
18	ಕೊಡಗು	0	0	0	0
19	ಕೋಲಾರ	0	0	0	0
20	ಕೊವ್ವಳಿ	8	34	0	0
21	ಮುಂಸೂರು	6	5	0	0
22	ಮುಂಡ್ರೆ	0	0	0	0
23	ರಾಯಚೌರು	0	0	0	0
24	ಶೈವಮೋರ್ಗ	34	149	0	0
25	ತುಮಕೂರು	23	188	0	0
26	ಉತ್ತರಕನ್ನಡ	0	0	0	0
27	ಉಡುಪಿ	6	6	0	0
28	ರಾಮನಗರ	0	0	0	0
29	ಜಿತ್ತುಬಳಾಪುರ	0	0	0	0
30	ಯಾದಗಿರಿ	0	0	0	0
ಒಟ್ಟು		535	925	280	401

ಅನುಬಂಧ-03

ಅಂಗವಿಕಲತೆಯನ್ನು ನಿರಾರಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕ್ತೇಗಾಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರಿಹಾರ ನಿಧಿ ಯೋಜನೆ:-

ಅಂಗವಿಕಲ ವೈದ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಂಗವಿಕಲತೆಯನ್ನು ನಿರಾರಿಸಲು ಶಸ್ತ್ರ ಚಿಕ್ತೇಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಸ್ಪತ್ತಿ, ಸಂಜಯಗಾಂಡಿ ಅಸ್ಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸುಸ್ಪಷ್ಟತ ಖಾಸಗಿ ಅಸ್ಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗವಿಕಲತೆ ನಿರಾರಣೆ ಶಸ್ತ್ರ ಚಿಕ್ತೇಗಾಗಿ ರೂ.1.00 ಲಕ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಸಹಾಯ ಧನವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ನಿರಾಮಯ ಆರೋಗ್ಯ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ :

ಬುದ್ಧಿಮಾಂಡ್ಯ, ಸರಬ್ರಲ್ ಹಾಲ್ಸ್, ಆಟಸಂ ಮತ್ತು ಬಹುವಿಧ ಅಂಗವಿಕಲತೆ ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರತಿ ವೈಶೀ ಹಾಗೂ ಮನುಷಿಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನಿರಾಮಯ ಆರೋಗ್ಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ೧೦೦ ಬಾರಿ ತ್ರೀಮಿಯಂ ಮೊತ್ತ ರೂ.250/-ಗಳನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಧಿಕೃತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ಅಂಗವಿಕಲರ ಮನುಷ್ಯರ ಸಂಸ್ಥೆ (ರಿ) (ಎ.ಪಿ.ಡಿ) ಬೆಂಗಳೂರು ರವರಿಗೆ ಪಾವತಿಸಲಾಗುವುದು. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಬರುವ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ರೂ.1.00 ಲಕ್ಷಗಳವರೆಗೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ರೂ.60,000/-ಗಳವರೆಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ವೆಚ್ಚ ಉಳಿದ ರೂ.40,000/-ಗಳಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಚುರ್ ಥರಪಿ, ಪ್ರಯಾಣ ವಚ್ಚಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗಾಗಿ ಜರಿಯಾಟಿಕ್ ಕೇಂದ್ರಗಳು :

ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯು ತುಮಕೂರು, ಕೋಲಾರ, ಬಾಗಲಕೋಟಿ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಧಾರವಾಡ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಉಡುಪಿ, ಬಿಜಾಪುರ, ಕೊಡಗು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಮತ್ತು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಸ್ಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜರಿಯಾಟಿಕ್ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ 10 ಹಾಸಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಉಚಿತ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ತೇ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.